

Tomasz Bernat
Marek Kunasz
Uniwersytet Szczeciński
Katedra Mikroekonomii

KONKURS „MŁODY INWESTOR” SZANSĄ NA POBUDZANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI MŁODYCH – WYNIKI BADAŃ

Jednym z zasadniczych celów każdej gospodarki na świecie jest jej szybki i stabilny rozwój oraz zapewnienie dobrobytu wszystkim członkom społeczeństwa. Jak pokazują doświadczenia krajów bogatych, zwłaszcza Stanów Zjednoczonych, głównym motorem postępu w tej dziedzinie jest szeroko rozumiana przedsiębiorczość¹. Szczególnie istotna jest w tym znaczeniu aktywność młodych pokoleń, które budować będą swoje szczęście i dobrobyt w naszym kraju².

Rodzi się, zatem pytanie, czy młodzież w Polsce jest aktywna - przedsiębiorcza, i w jaki sposób tą aktywność można pobudzić lub jeszcze bardziej rozwinąć³. Faktem jest to, iż większa część osób kończących szkoły gimnazjalne i udająca się na wyższy szczebel edukacji do liceów, techników wybiera je ze względu to, iż tam właśnie idą koledzy czy koleżanki, bo tam jest bliżej, łatwiej się dostać. Tylko niewielka grupa młodych osób patrząc perspektywicznie w przyszłość, wybiera takie szkoły, po których ukończeniu można dostać się łatwiej na lepszy kierunek studiów, znaleźć ciekawszą czy atrakcyjniejszą finansowo pracę.

Większość młodzieży uczącej się w szkołach ponadgimnazjalnych nie potrafi jasno określić, kim chciałaby być po ukończeniu nauki. Bardziej sprecyzowane są plany, co do kontynuowania nauki na studiach lub podjęcia pracy zawodowej. Stopień tego skonkretyzowania rośnie wraz z biegiem lat nauki. Podobny problem dotyczy również studentów. Niezależnie od kierunku studiowania, większość z nich nie potrafi jasno odpowiedzieć sobie, co chcieliby robić po zakończeniu studiów. Bardziej precyzyjnie potrafią określić czy ich przyszłe losy związane będą z zatrudnieniem w firmie (państwowej lub prywatnej) czy też założą własną działalność gospodarczą. Niestety coraz częściej, ze względu na wysokie bezrobocie, po ukończeniu studiów zasilają szeregi bezrobotnych, nie wiedząc co i jak ze sobą zrobić⁴. Czy można temu zaradzić?

Istnieje wiele programów których celem jest pobudzenie do aktywności młodych osób, by wymienić rządowy program pierwszej pracy, mający ułatwić start w nowe, dorosłe życie, czy też działania różnych instytucji np. Polskiej Agencji Rozwoju

---

¹ T. Karśnicka, Przedsiębiorczość jako przedmiot badań ekonomistów, *Ekonomia. Rynek. Gospodarka. Społeczeństwo*, Kwartalnik WNE UW nr 4/2001; B. Piasecki, Przedsiębiorczość i mała firma, *Teoria i praktyka*, Uniwersytet Łódzki, Łódź 1998; *Przedsiębiorczość i kapitał intelektualny*, (red.) M.Bratnicki, J.Strużyna, Akademia Ekonomiczna w Katowicach, Katowice 2001.

² S. Pangszy-Kania, M.Grottel, *Przedsiębiorczość, innowacyjność, własna firma – kluczem do sukcesu studentów?* w: *Przedsiębiorczość: szansą na sukces rządu, gospodarki, przedsiębiorstw, społeczeństwa*, (red.) K.Piech, M.Kulikowski, Instytut Wiedzy, Warszawa 2003, s. 311.

³ J.Brdulak, A.Muszyński, *Rola edukacji ekonomicznej w kształtowaniu przedsiębiorczości młodych*, w: *Przedsiębiorczość: szansą na sukces rządu, gospodarki, przedsiębiorstw, społeczeństwa*, (red.) K.Piech, M.Kulikowski, Instytut Wiedzy, Warszawa 2003, s. 17-35.

⁴ D.Gościniak-Kasprzyk, *Przedsiębiorczość po polsku*, Emka, Warszawa 2001.

Przedsiębiorczości, Fundacji Edukacji Przedsiębiorczości, udzielającej wsparcia merytorycznego i finansowego w rozwoju przedsiębiorczości. Jest również cykl działań pod nazwą "**Młody Inwestor**"⁵, mających zachęcić młodzież szkół ponadgimnazjalnych i studentów, do zainteresowania się szeroko rozumianym rynkiem papierów wartościowych i znalezienia na nim swojego miejsca w przyszłości⁶.

Inicjatywa "Młody Inwestor" została zapoczątkowana w roku 1999 w Szczecinie przez Zachodniopomorską Agencję Rozwoju Regionalnego i Uniwersytet Szczeciński (Katedry: Mikroekonomii oraz Ubezpieczeń i Rynków Kapitałowych). Jej główną myślą przewodnią było przybliżenie realiów świata rzeczywistego: giełd, papierów wartościowych, instrumentów pochodnych, inwestowania młodym ludziom, dla których kontakt z tymi pojęciami ograniczał się do zera lub wartości temu bliskiej.

Uczestnicy konkursu „Młody Inwestor” biorą udział w symulacji gry giełdowej on-line. Rozgrywki odbywają się na realnych kursach podczas wybranej sesji notowań ciągłych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Uzyskane stopy zwrotu determinują miejsce poszczególnych graczy w końcowej klasyfikacji. Wcześniej zakwalifikowani do udziału w symulacji uczestniczą w zajęciach fazy edukacyjnej, które mają za zadanie przygotować ich merytorycznie i technicznie.

Uczestniczący w projekcie poznają mechanizmy funkcjonowania rynku kapitałowego w gospodarce rynkowej i tajniki gry giełdowej nie tylko w ujęciu teoretycznym, ale także w praktyce, podejmując niejednokrotnie swoje pierwsze decyzje inwestycyjne. Otrzymują także szansę rozwoju zainteresowań pomiędzy kolejnymi edycjami, biorąc udział w zajęciach Szkoły Giełdowej, konferencjach tematycznych, grze internetowej on-line „Dziś pytanie – dziś odpowiedź” czy w zajęciach organizowanych w ramach platformy edukacyjnej „Klub Młodego Inwestora”.

Ideą konkursu „Młody Inwestor” jest połączenie elementów zabawy i rywalizacji z przesłaniem o charakterze edukacyjnym (przez zabawę do wiedzy). Tematyka konkursu „trafia” do ludzi młodych, o czym świadczą reakcje i opinie uczestników kolejnych edycji. Symulacja gry giełdowej jest przeżyciem nie tylko dla jej uczestników, przynosi także moc niezapomnianych wrażeń organizatorom. Działania te nie mają więc jedynie formy wykładu prezentującego dorobek danej dziedziny wiedzy, przyjmują formę zabawy, gry i stają się dużo bardziej “strawne” dla stawiających na tym gruncie pierwsze kroki. Symulacja gry giełdowej jest rdzeniem, a wokół w przystępnej formie podawane są czasami bardzo skomplikowane i nieprzystępne tajniki wiedzy ekonomiczno-finansowej tym, którzy tą tematyką dotychczas się nie interesowali lub mają świadomość posiadania ograniczonej wiedzy - otrzymają oni impuls do pozyskania lub poszerzenia posiadanej wiedzy - w tym kontekście działania te mogą stanowić pierwszy etap w procesie formowania zainteresowań w przyjętym obszarze tematycznym. Symulacja gry giełdowej, upraszczająca nieco rzeczywistość, jest dla uczestników okazją do popełniania błędów, bez negatywnych konsekwencji, które nieuchronnie pojawiłyby się w świecie realnym.

Konkurs wyróżnia się spośród podobnych inicjatyw tym, iż uczestnik rozgrywek nie mierzy się z „wirtualnym” przeciwnikiem (np. symulacje internetowe), lecz czuje fizycznie „oddech konkurenta na swoich plecach”. Dopiero w takich warunkach jest w stanie poznać prawdziwą „magię” procesu, związaną z możliwością współodczuwania

⁵ W.Tarczyński, T.Bernat, M.Kunasz, Młody Inwestor, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2003; W. Tarczyński, M.Kunasz, Rynek kapitałowy – co inwestor wiedzieć powinien, ZARR, Szczecin, 2002, s. 177-192.

⁶ T.Bernat, M.Kunasz, Stawianie na młodych (inwestorów), Nasz Rynek Kapitałowy 2003, nr 4, s. 37.

emocji towarzyszących inwestowaniu na giełdzie papierów wartościowych, wzmocnionych interakcjami międzyludzkimi⁷.

Dotychczasowe działania zogniskowane wokół projektu „Młody Inwestor” zaowocowały współpracą z instytucjami pełniącymi funkcje kontrolne, regulacyjne i operacyjne na rynku kapitałowym, wspierającymi procesy transferu wiedzy oraz promocji szeroko pojętej przedsiębiorczości. Dotychczas współpracowano z następującymi instytucjami: Centralną Tabelą Ofert S.A., Centralnym Domem Maklerskim „Pekao” S.A., Fundacją Edukacyjną Przedsiębiorczości, Giełdą Papierów Wartościowych w Warszawie, Komisją Papierów Wartościowych i Giełd, Krajowym Depozytem Papierów Wartościowych S.A., Ministerstwem Edukacji Narodowej i Sportu, Ministerstwem Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości, Stowarzyszeniem Inwestorów Indywidualnych. Instytucje te obejmowały działania swoim patronatem honorowym, wspierały merytorycznie i technicznie projekt, a także znalazły się w gronie fundatorów nagród.

Skąd pomysł na ten kierunek działań. Odpowiedź wydaje się być prosta: w aktualnym rzeczywistym świecie nastąpił rozdzźwięk pomiędzy obrotami materialnymi gospodarek a obrotami finansowymi. Są to dwa niezależnie funkcjonujące światy, z których zdecydowanie większy jest ten finansowy. Jest to więc przyszłość wielu osób które się z nim zwiążą. Młodzi inwestorzy wykreowani w ramach projektu są potencjalnie takimi osobami. Zainteresowanie się we wczesnej fazie edukacyjnej młodzieży problemami gospodarki i funkcjonowania rynków finansowych, owocuje nakreśleniem wizji ich przyszłości i wyborem jednego z atrakcyjniejszych miejsc przyszłej aktywności zawodowej. Co więcej, pełna dobrowolność uczestnictwa w "Młodym Inwestorze" sprzyja wzrostowi przedsiębiorczości⁸. Samo wystartowanie w konkursie jest już przełamanie pierwszej bariery psychologicznej dotyczącej własnych słabości i niepewności rezultatów działań. A wiadomo przecież, iż to przede wszystkim osoby przedsiębiorcze będą zdobywać najlepsze miejsca w swoich zawodach czy też uruchamiać dobrze prosperujące firmy.

Pomysł "Młodego Inwestora" jest dobrze rozwijającą się inicjatywą. Świadczy o tym choćby to, że w roku 2003 odbyła się piąta, jubileuszowa edycja konkursu. Corocznie wzrasta liczba osób zainteresowanych wzięciem udziału w cyklu działań. Widać również efekty całości inicjatywy. Młode osoby, które brały udział w dotychczasowych edycjach "Młodego Inwestora" w trakcie nauki w szkołach ponadgimnazjalnych, w większości wypadków, idą na ekonomiczne kierunki studiów, rozwijając i pogłębiając zdobytą wiedzę. W roku 2003 konkurs został rozszerzony o nową grupę odbiorców: studentów wszystkich kierunków studiowania, co także jest efektem przedsiębiorczości samych studentów. Są więc podstawy, by sądzić iż nastąpi dalszy, dynamiczny rozwój całości inicjatywy.

Podjęto próbę analizy efektywności przekazu edukacyjno-informacyjnego a także identyfikacji niedomagań w obrębie analizowanych części składowych projektu za pośrednictwem badania ankietowego⁹. Analiza struktury odpowiedzi prowadzona jest z

⁷ W. Tarczyński, T. Bernat, M. Kunasz, Młody ... op. cit., s. 27.

⁸ Zob. J.D. Antoszkiewicz, Rozwijanie przedsiębiorczości – wybrane koncepcje, w: Przedsiębiorczość: szansą na sukces rządu, gospodarki, przedsiębiorstw, społeczeństwa, (red.) K. Piech, M. Kulikowski, Instytut Wiedzy, Warszawa 2003, s. 11-15.

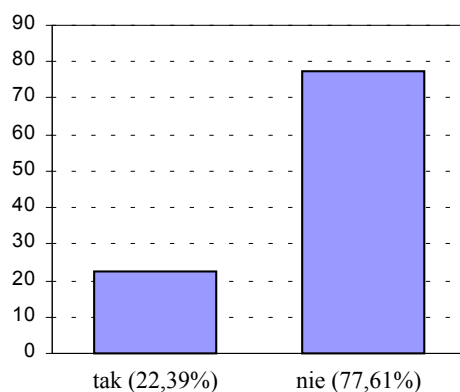
⁹ Badanie zostało przeprowadzone podczas ostatnich zajęć fazy edukacyjnej konkursu „Młody Inwestor” dnia 14 kwietnia 2003 r. na próbie wszystkich jej uczestników. Otrzymano zwrot w postaci 67 ankiet. Ankieta zawierała 16 pytań zamkniętych oraz zestaw pytań otwartych.

uwzględnieniem podziału badanych według dwóch kryteriów:

- miejsca edukacji: uczniowie szkół ponadgimnazjalnych i studenci szkół wyższych – podział zbieżny z układem kategorii klasyfikacyjnych w konkursie „Młody Inwestor”,
- płci.

49,25% badanych stanowią uczniowie szkół ponadgimnazjalnych a 50,75% - studenci. 25,76 % badanej populacji stanowią kobiety, zaś 74,24% - mężczyźni. Przedstawiona proporcja odzwierciedla rzeczywistą strukturę uczestników konkursu „Młody Inwestor” w oparciu o kryterium podziału: płeć.

22,39% uczestników V edycji konkursu „Młody Inwestor” poddanych badaniu brało udział w poprzednich jego edycjach, zaś aż 77,61% to osoby, które po raz pierwszy zdecydowały poddać się rejestracji w systemie zgłoszeniowym konkursu (wykres 1).

Wykres 1. Struktura odpowiedzi badanych na pytanie: Czy brałeś już udział w poprzednich edycjach?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Tak wysoka liczba nowych uczestników konkursu, ma po części związek z rozszerzaniem jego idei na kolejną grupę docelową: studentów zachodniopomorskich uczelni wyższych. Wskazują na to wyniki analizy odpowiedzi respondentów z zastosowaniem kryterium podziału: kategoria (uczniowie, studenci).

W grupie studentów 94,12% badanych stanowią osoby, które nie brały udziału w poprzednich edycjach, gdy w grupie przeciwstawnej – 60,61%. Jednakże i ten indykator jest wysoki, wskazując znaczącą grupę osób, które dołączają do grona beneficjentów projektu wraz z kolejnymi edycjami konkursu „Młody Inwestor” (tabela 1). Analizując strukturę odpowiedzi według kryterium płci respondentów, można zauważyć większy odsetek kobiet, wśród badanych którzy zgłosili się po raz pierwszy podczas V edycji konkursu (88,24 % kobiet w stosunku do 73,47% mężczyzn). Po części tę zależność należy tłumaczyć pojawieniem się nowej grupy docelowej beneficjentów projektu (w grupie studentów w porównaniu do grupy uczniów szkół ponadgimnazjalnych jest proporcjonalnie więcej kobiet). Organizatorzy mają jednak nadzieję, iż ta zależność wskazuje na realną szansę zmniejszenia w przyszłości dysproporcji pomiędzy zgłaszającymi się do konkursu osobami płci żeńskiej i męskiej.

Tabela 1

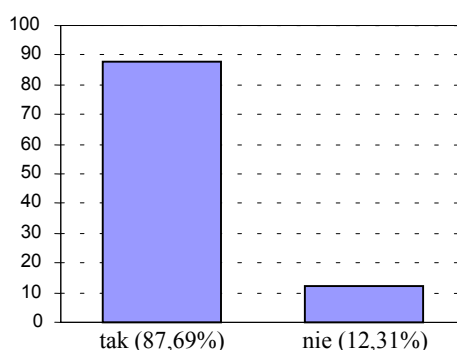
Struktura odpowiedzi badanych na pytanie: Czy brałeś już udział w poprzednich edycjach?

	razem		uczniowie		studenci	
	L	%	L	%	L	%
tak	15	22,39	13	39,39	2	5,88
nie	52	77,61	20	60,61	32	94,12
razem	67	100,00	33	100,00	34	100,00

	kobiety		mężczyźni	
	L	%	L	%
tak	2	11,76	13	26,53
nie	15	88,24	36	73,47
razem	17	100,00	49	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Badaniu poddano także deklaracje ankietowanych co do ewentualnego wzięcia udziału w konkursie w przyszłości. 87,69% respondentów wyraziło chęć uczestnictwa w kolejnych jego edycjach, przeciwną opinię wygłosiło 12,31% badanych (wykres 2).

Wykres 2. Struktura odpowiedzi badanych na pytanie: Czy uważasz, że weźmiesz udział w następnych edycjach konkursu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Wyniki analizy odpowiedzi respondentów z zastosowaniem przyjętych kryteriów podziału wskazują, iż częściej deklarację uczestnictwa w kolejnych edycjach „Młodego Inwestora” składają uczniowie szkół ponadgimnazjalnych (93,94% respondentów - dla porównania w grupie studentów odsetek ten wynosi 81,25%). Przedstawione dysproporcje można tłumaczyć różnym stopniem znajomości inicjatywy w danym środowisku. W środowisku studenckim jest ona znana dopiero niecały rok, zaś w uczniowskim – 5 lat, stąd być może większy dystans do materii nieznannej w grupie żaków.

Analiza struktury odpowiedzi według kryterium płci respondentów przynosi deklarację uczestnictwa w kolejnych edycjach „Młodego Inwestora” 100% badanych kobiet, w grupie mężczyzn porównywalny wskaźnik kształtuje się na poziomie 83,33%.

Tabela 2

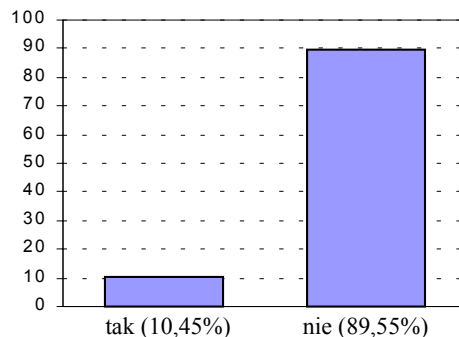
Struktura odpowiedzi badanych na pytanie: Czy uważasz, że weźmiesz udział w następnych edycjach konkursu?

	razem		uczniowie		studenci	
	L	%	L	%	L	%
tak	57	87,69	31	93,94	26	81,25
nie	8	12,31	2	6,06	6	18,75
razem	65	100,00	33	100,00	32	100,00

	kobiety		mężczyźni	
	L	%	L	%
tak	16	100,00	40	83,33
nie	0	0,00	8	16,67
razem	16	100,00	48	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Ankietowanym zostało zadane także pytanie: Czy jeżeli nie dojdiesz do symulacji, uważać będziesz czas poświęcony konkursowi za stracony? Uczestniczący w badaniu „przeszli” fazę kwalifikacyjną oraz fazę edukacyjną konkursu, nie wiedzieli jednakże czy zakwalifikowali się do symulacji. Jedynie 10,45% respondentów w sytuacji nie zakwalifikowania się do fazy symulacyjnej uznałoby czas poświęcony konkursowi za stracony (wykres 3).

Wykres 3. Struktura odpowiedzi badanych na pytanie: Czy jeżeli nie dojdiesz do symulacji, uważać będziesz czas poświęcony konkursowi za stracony?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Analizując strukturę odpowiedzi według przyjętych kryteriów podziału, należy zwrócić uwagę na fakt, iż najmniejszy procent osób, które uznałyby czas poświęcony działaniom poczynionym w związku z uczestnictwem w konkursie za stracony odnotowano w grupie studentów czyli „nowych” odbiorców projektu (97,06% respondentów). W grupie uczniów porównywalny wskaźnik ukształtował się na poziomie 81,82% respondentów. Analiza struktury odpowiedzi według kryterium płci ankietowanych pozwala zauważyć, iż kobiety rzadziej uznają czas poświęcony konkursowi „Młody Inwestor” za stracony (wskaźnik porównywalny do poprzednio

przedstawionych dla kobiet wynosi 94,12% a dla mężczyzn - 87,76%).

Tabela 3

Struktura odpowiedzi badanych na pytanie: Czy jeżeli nie dojdiesz do symulacji, uważać będziesz czas poświęcony konkursowi za stracony?

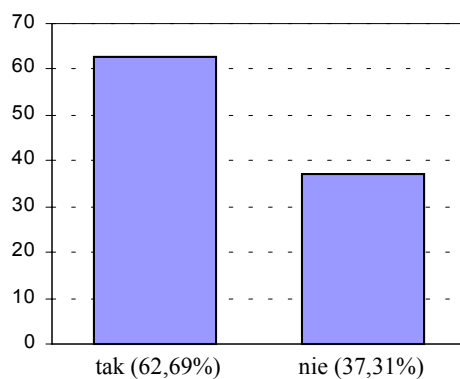
	razem		uczniowie		studenci	
	L	%	L	%	L	%
tak	7	10,45	6	18,18	1	2,94
nie	60	89,55	27	81,82	33	97,06
razem	67	100,00	33	100,00	34	100,00

	kobiety		mężczyźni	
	L	%	L	%
tak	1	5,88	6	12,24
nie	16	94,12	43	87,76
razem	17	100,00	49	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

W dalszej części analizie poddano zainteresowania uczestników konkursu „Młody Inwestor” w podejmowanym zakresie tematycznym. Odpowiedzi uzyskane na przedstawione w niniejszej części pytania traktowane są przez badających jako mierniki efektywności działań sprzyjających realizacji celu głównego i celów pośrednich.

Respondentom zadano pytanie: Czy wcześniej interesowałeś się tematyką giełdową? 62,69% badanych wskazało odpowiedź „tak”, przeciwną deklarację złożyło 37,31% ankietowanych (patrz wykres 4).

Wykres 4. Struktura odpowiedzi badanych na pytanie: Czy wcześniej interesowałeś się tematyką giełdową?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Jak wskazują wyniki analizy struktury odpowiedzi na przedstawione powyżej pytanie według przyjętych kryteriów, konkurs „Młody Inwestor” stale przyciąga nowych odbiorców przekazu edukacyjnego. Prawie połowa (48,48%) ankietowanych uczniów (beneficjentów projektu od pięciu lat) wcześniej nie interesowała się tematyką giełdową. Wyniki badania zatem potwierdzają słuszność dokonanego przed pięcioma laty wyboru

tej właśnie grupy docelowej uczestników przedsięwzięcia. W grupie nowych odbiorców treści prezentowanych w ramach projektu „Młody Inwestor” czyli studentów procentowy udział podobnych wskazań wynosi 26,47%. Przedstawioną dysproporcję wyjaśnia fakt, iż znaczną część uczestników konkursu w tej kategorii stanowili studenci kierunków ekonomicznych, którzy niejako „z urzędu” powinni być zainteresowani podejmowaną w ramach projektu tematyką.

Analiza struktury odpowiedzi według kryterium płci badanych wskazuje, iż uczestniczący w projekcie mężczyźni w większej ilości przypadków (69,39 %) niż kobiety (47,06%) wcześniej interesowali się tematyką giełdową (tabela 4).

Tabela 4
Struktura odpowiedzi badanych na pytanie: Czy wcześniej interesowałeś się tematyką giełdową?

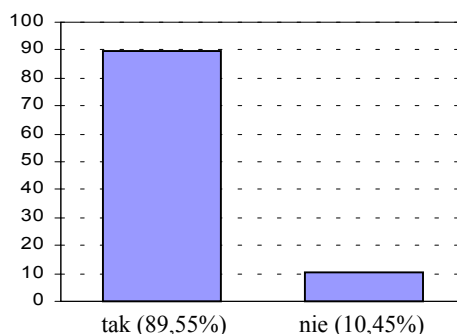
	razem		uczniowie		studenci	
	L	%	L	%	L	%
tak	42	62,69	17	51,52	25	73,53
nie	25	37,31	16	48,48	9	26,47
razem	67	100,00	33	100,00	34	100,00

	kobiety		mężczyźni	
	L	%	L	%
tak	8	47,06	34	69,39
nie	9	52,94	15	30,61
razem	17	100,00	49	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Analiza kolejnych pytań w tej części opracowania będzie prowadzona nie tylko poprzez pryzmat dwóch przyjętych kryteriów podziału. Odpowiedzi ankietowanych będą bowiem analizowane także z podziałem respondentów na tych, którzy interesowali się oraz nie interesowali się wcześniej tematyką giełdową.

Ankietowanym zadano pytanie: Czy w przyszłości chciał(a)byś grać w realnych warunkach na giełdzie? Jedynie 10,45% respondentów udzieliła odpowiedzi „nie” na tak postawione pytanie (wykres 5).

Wykres 5. Struktura odpowiedzi badanych na pytanie: Czy w przyszłości chciał(a)byś grać w realnych warunkach na giełdzie?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Analiza struktury odpowiedzi według przyjętych kryteriów podziału ankietowanej populacji nie uwidacznia większych dysproporcji pomiędzy zdaniem uczniów i studentów oraz kobiet i mężczyzn. Aż 93,94% uczniów chciałoby inwestować w przyszłości na giełdzie, podobnego zdania jest 85,29% studentów. W grupie mężczyzn objętych badaniem 91,84% badanych wskazała odpowiedź „tak”, w grupie kobiet podobną deklarację złożyło 82,35% respondentów (tabela 5).

Tabela 5
Struktura odpowiedzi badanych na pytanie: Czy w przyszłości chciał(a)byś grać w realnych warunkach na giełdzie?

	razem		uczniowie		studenci	
	L	%	L	%	L	%
tak	60	89,55	31	93,94	29	85,29
nie	7	10,45	2	6,06	5	14,71
razem	67	100,00	33	100,00	34	100,00

	kobiety		mężczyźni	
	L	%	L	%
tak	14	82,35	45	91,84
nie	3	17,65	4	8,16
razem	17	100,00	49	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

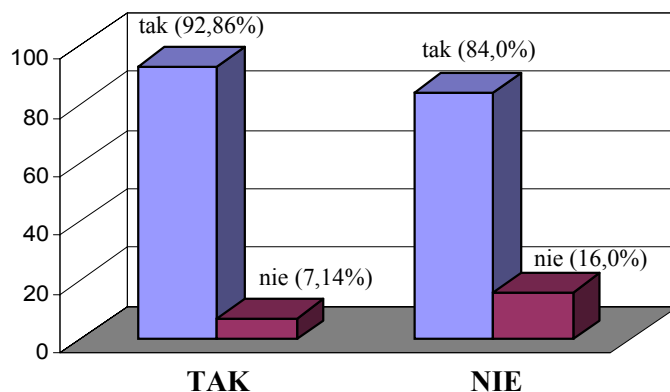
Analizie poddano także odpowiedzi badanych w zależności od wcześniejszych deklaracji dotyczących dotychczasowego stopnia zainteresowania tematyką giełdową. Wśród interesujących się wcześniej tą problematyką aż 92,86% deklaroowało chęć inwestowania na giełdzie papierów wartościowych w przyszłości. Równie wysoki odsetek podobnych deklaracji (84,0% respondentów) zarejestrowano w grupie tych, którzy twierdzili, iż wcześniej problematyką podnoszoną w ramach projektu „Młody Inwestor” nie interesowali się.

Ilustrację opisanych powyżej zależności przedstawiają wykres 6 i tabela 6. W tabeli w pierwszym wierszu wynikowym znajduje się struktura odpowiedzi na analizowane pytanie respondentów, którzy wcześniej interesowali się tematyką giełdową. Drugi wiersz wynikowy prezentuje odpowiedzi ankietowanych, którzy złożyli przeciwną deklarację w pytaniu o wcześniejsze zainteresowania problematyką giełdową. W ten sposób skonstruowane zostały tabele prezentujące podobne współzależności w przypadku kolejnych analizowanych pytań.

Tabela 6
Współzależność pomiędzy dotychczasowym stopniem zainteresowania tematyką giełdową a chęcią inwestowania w przyszłości na giełdzie papierów wartościowych

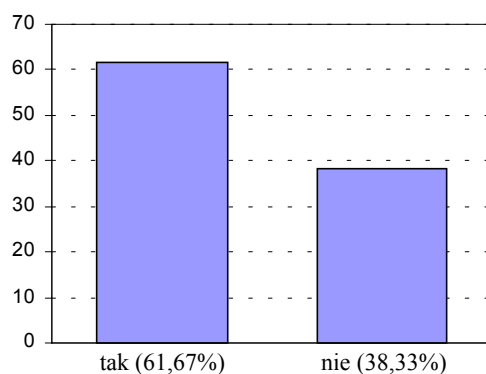
	L			%		
	tak	nie	razem	tak	nie	razem
tak	39	3	42	92,86	7,14	100,00
nie	21	4	25	84,0	16,0	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Wykres 6. Współzależność pomiędzy dotychczasowym stopniem zainteresowania tematyką giełdową a chęcią inwestowania w przyszłości na giełdzie papierów wartościowych
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Postanowiono zbadać także w jakim stopniu do złożenia deklaracji chęci inwestowania na giełdzie papierów wartościowych przyczynił się udział w konkursie „Młody Inwestor”, dlatego na tym etapie analizowano jedynie odpowiedzi tych, którzy wcześniej takie deklaracje złożyli (89,55% populacji). Należy zwrócić uwagę, że w grupie tych którzy nie wyrazili chęci gry na realnych warunkach na giełdzie na pytanie Czy do tego przyczynił się konkurs „Młody Inwestor”? wszyscy udzielili odpowiedzi „nie”. Natomiast w grupie analizowanej 61,67% respondentów wskazuje na związek pomiędzy uczestnictwem w konkursie „Młody Inwestor” a chęcią inwestowania na giełdzie papierów wartościowych w przyszłości (wykres 7).

Wykres 7. Struktura odpowiedzi badanych na pytanie: Czy do tego przyczynił się konkurs „Młody Inwestor”?
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Aż 80,65% uczniów, którzy chcieliby w przyszłości inwestować na rynku kapitałowym twierdzi, iż do tego przyczynił się konkurs „Młody Inwestor”. W grupie nowych beneficjentów projektu – studentów jedynie 41,38% respondentów przychyliła się do adekwatnego twierdzenia. Przyczynami pojawienia się takiej dysproporcji mogą być:

nie ugruntowana pozycja konkursu w grupie studentów, większy odsetek interesujących się wcześniej podejmowaną tematyką, większa autonomia studentów, a co za tym idzie mniejsza podatność na działania kreujące zainteresowania.

Analiza struktury odpowiedzi według płci badanych wskazuje, iż kobiety częściej widzą związek pomiędzy uczestnictwem w konkursie „Młody Inwestor” a chęcią inwestowania na giełdzie papierów wartościowych. Odsetek wskazań „tak” kształtuje się w tej grupie na poziomie 78,57%, gdy w grupie mężczyzn podobną zależność dostrzega jedynie 57,78% badanych.

Tabela 7

Struktura odpowiedzi badanych na pytanie: Czy do tego przyczynił się konkurs „Młody Inwestor”?

	razem		uczniowie		studenci	
	L	%	L	%	L	%
tak	37	61,67	25	80,65	12	41,38
nie	23	38,33	6	19,35	17	58,62
razem	67	100,00	33	100,00	34	100,00

	kobiety		mężczyźni	
	L	%	L	%
tak	11	78,57	26	57,78
nie	3	21,43	19	42,22
razem	14	100,00	45	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Zbadano także strukturę odpowiedzi na analizowane pytanie w zależności od stopnia dotychczasowego zainteresowania tematyką giełdową badanych. W grupie nie interesujących się wcześniej problematyką giełdową (w tej grupie organizatorzy mają większe szanse kreowania wzorców zachowań) zdecydowanie częściej badani wskazywali na związek pomiędzy uczestnictwem w konkursie „Młody Inwestor” a swoimi deklaracjami o chęci inwestowania na giełdzie papierów wartościowych w przyszłości (zarejestrowano 71,43% takich wskazań, gdy w przeciwstawianej grupie jedynie 56,41%).

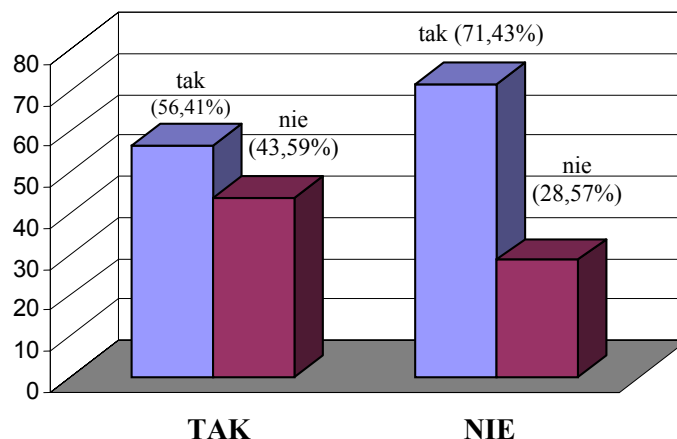
Szczegółowo strukturę odpowiedzi na pytanie w zależności od stopnia dotychczasowego zainteresowania tematyką giełdową badanych prezentują: tabela 8 i wykres 8.

Tabela 8

Struktura odpowiedzi badanych na pytanie: Czy do tego przyczynił się konkurs „Młody Inwestor” w zależności od stopnia dotychczasowego zainteresowania tematyką giełdową

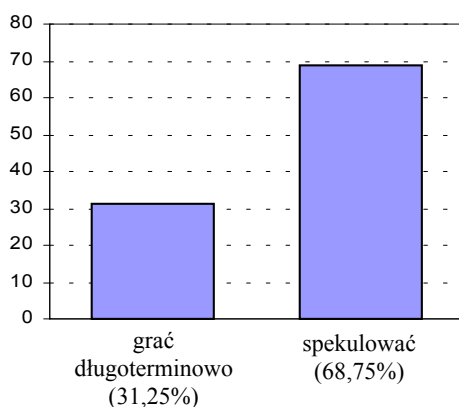
	L			%		
	tak	nie	razem	tak	nie	razem
tak	22	17	39	56,41	43,59	100,00
nie	15	6	21	71,43	28,57	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Wykres 8. Struktura odpowiedzi badanych na pytanie: Czy do tego przyczynił się konkurs „Młody Inwestor”? w zależności od stopnia dotychczasowego zainteresowania tematyką giełdową
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Bieżącą część analizy wyników badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczestników konkursu „Młody Inwestor” kończy prezentacja odpowiedzi na pytanie: Jak chciał(a)byś inwestować na giełdzie? W ankiecie można było wybrać jedną z dwóch opcji reprezentujących dwie przeciwstawne strategie uwzględniające długi (gra długoterminowa) i krótki (gra spekulacyjna) horyzont inwestycyjny. 31,25% respondentów wybrało pierwszą z wymienionych opcji, zaś przeciwnego zdania było 68,75% ankietowanych (patrz wykres 9).

Wykres 9. Struktura odpowiedzi badanych na pytanie: Jak chciał(a)byś inwestować na giełdzie?
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Odpowiedzi na analizowane pytanie rozkładają się bardzo podobnie w grupie uczniów (30,3% badanych wybrało opcję gra długoterminowa a 69,7% - gra spekulacyjna) i studentów (odpowiednie wskaźniki kształtują się na poziomie 32,26% oraz 67,74%). Analiza struktury odpowiedzi według kryterium płci ankietowanych wskazuje, iż kobiety częściej wybierały odpowiedź „spekulować” niż mężczyźni (75%

kobiet oraz 65,96% mężczyzn wybrało tę opcję).

Tabela 9

Struktura odpowiedzi badanych na pytanie: Jak chciał(a)byś inwestować na giełdzie?

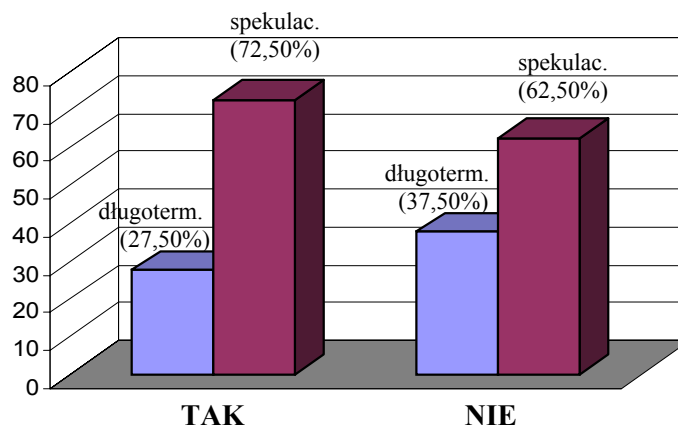
	razem		uczniowie		studenci	
	L	%	L	%	L	%
grać długoterminowo	20	31,25	10	30,3	10	32,26
spekulować	44	68,75	23	69,7	21	67,74
razem	64	100,00	33	100,00	31	100,00

	kobiety		mężczyźni	
	L	%	L	%
grać długoterminowo	4	25,00	16	34,04
spekulować	12	75,00	31	65,96
razem	16	100,00	47	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Również w tym wypadku dokonana została analiza odpowiedzi w zależności od wcześniejszych deklaracji ankietowanych dotyczących stopnia zainteresowania problematyką giełdową. Należy zwrócić uwagę na następującą zależność: w grupie osób, które deklarowały wcześniejszy brak zainteresowania tematyką podejmowaną w ramach konkursu „Młody Inwestor” odsetek wskazań gry długoterminowej jako preferowanego sposobu prowadzenia inwestycji na giełdzie papierów wartościowych (37,50%) jest większy niż w grupie przeciwstawnej (gdzie porównywalny wskaźnik kształtuje się na poziomie 27,50%).

Ilustrację opisanych zależności można odnaleźć na wykresie 10 i w tabeli 10.

Wykres 10. Współzależność pomiędzy dotychczasowym stopniem zainteresowania tematyką giełdową a chęcią inwestowania na charakterze spekulacyjnym lub długoterminowym w przyszłości na giełdzie papierów wartościowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Tabela 10

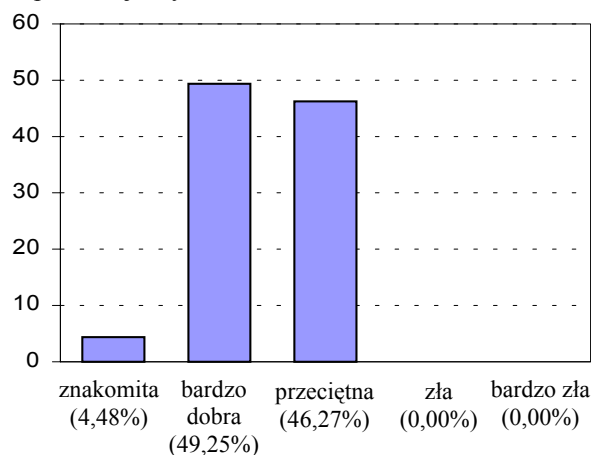
Współzależność pomiędzy dotychczasowym stopniem zainteresowania tematyką giełdową a chęcią inwestowania o charakterze spekulacyjnym lub długoterminowym w przyszłości na giełdzie papierów wartościowych

	L			%		
	dł	sp	razem	dł	sp	razem
tak	11	29	40	27,50	72,50	100,00
nie	9	15	24	37,50	62,50	100,00

gdzie: dł – gra długoterminowa, sp – gra spekulacyjna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Ankietowanych poproszono także o ocenę jakości organizacji konkursu, proponując następujące opcje odpowiedzi: znakomita, bardzo dobra, przeciętna, zła, bardzo zła. Najczęściej wybieraną była odpowiedź: „bardzo dobra” (49,25% badanych), równie często respondenci wybierali odpowiedź „przeciętna” (46,27% wskazań). Nikt z badanych nie wybrał odpowiedzi: „zła” lub „bardzo zła”. Rozkład odpowiedzi na analizowane pytanie prezentuje wykres 11.

Wykres 11. Ocena jakości organizacji konkursu

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Analiza struktury odpowiedzi według kryterium: kategoria pozwala wnioskować, iż uczniowie częściej jakość organizacji konkursu określali mianem „bardzo dobrej” (57,58% wskazań), rzadziej zaś wybierali opcję: „przeciętna” (39,39%). W grupie studentów adekwatne wskaźniki ukształtowały się odpowiednio na poziomie: 41,18% i 52,94% wskazań. Jednakże większy odsetek wskazań odpowiedzi „znakomita” zanotowano w grupie studentów. Kobiety są bardziej „surowe” w ocenie jakości konkursu. Jedynie 29,41% kobiet wybrało odpowiedź „bardzo dobra” w stosunku do 55,10% podobnych wskazań w grupie mężczyzn. Odpowiedź „przeciętna” wybrana została przez 70,59% ankietowanych kobiet, gdy w grupie mężczyzn zanotowano prawie o połowę mniejszy procent podobnych wskazań (38,78%). W grupie mężczyzn znalazło się 6,12% osób, które uznały jakość organizacji konkursu za „znakomitą”, w grupie

przeciwstawianej – żadna.

Tabela 11

Ocena jakości organizacji konkursu

	razem		uczniowie		studenci	
	L	%	L	%	L	%
znakomita	3	4,48	1	3,03	2	5,88
bardzo dobra	33	49,25	19	57,58	14	41,18
przeciętna	31	46,27	13	39,39	18	52,94
zła	0	0,00	0	0,00	0	0,00
bardzo zła	0	0,00	0	0,00	0	0,00
razem	67	100,00	33	100,00	34	100,00

	Kobiety		mężczyźni	
	L	%	L	%
znakomita	0	0,00	3	6,12
bardzo dobra	5	29,41	27	55,10
przeciętna	12	70,59	19	38,78
zła	0	0,00	0	0,00
bardzo zła	0	0,00	0	0,00
razem	17	100,00	49	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Powyższe spostrzeżenia potwierdzają wskaźniki prezentujące oceny średnie. Odpowiedziom nadano punktację od 1 do 5 (1 punkt przyporządkowano opcji: „znakomita”, 5 – „bardzo zła”). Sposób interpretacji wskaźnika: im niższa jego wartość tym lepsza ocena jakości organizacji konkursu.

Najniższą wartość wskaźnik ów osiągnął w grupie mężczyzn (2,33) a najwyższą w grupie kobiet (2,71), zaś obliczony dla wszystkich ankietowanych ukształtował się na poziomie 2,42. Wartości wskaźnika zanotowane w ramach poszczególnych grup prezentuje poniższa tabela.

Tabela 12

Ocena jakości organizacji konkursu – średnia ocena

razem	uczniowie	studenci	kobiety	mężczyźni
2,42	2,36	2,47	2,71	2,33

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Wyniki badania ankietowego dostarczyły szeregu użytecznych informacji odnoszących się do różnych kwestii (np. organizacyjnych). Ramy opracowania nie pozwalają na szczegółową prezentację wyników badania w pozostałych obszarach, dlatego poniżej przedstawiono najistotniejsze wnioski wypływające z analizy pozostałych pytań zawartych w ankiecie:

- Uczestnicy konkursu „Młody Inwestor” dowiadują się o najczęściej o inicjatywie od swoich nauczycieli lub wykładowców (47,30%). Ze specyfiki przedsięwzięcia

wynika, iż „typowe” kanały dystrybucji informacji (media, plakaty) wymieniane są jedynie przez 27,03% respondentów. W pozostałych przypadkach (72,97%) ankietowani wskazują: wcześniejszą znajomość inicjatywy, znajomych czy nauczycieli/wykładowców jako źródło informacji. W grupie uczniów opcje „specyficzne” wybierane są aż w 88,57% wskazań, gdy w grupie studentów - 58,97%. 25,71% uczniów, w odpowiedzi na pytanie o źródło informacji o konkursie, wybrało opcję „znałem tę inicjatywę wcześniej”, co potwierdza tezę, iż konkurs „Młody Inwestor” jest „znany” w środowisku uczniowskim.

- Większość badanych (70,77%) twierdzi, iż rejestracja powinna przyjąć formę elektroniczną. Więcej zwolenników tej opcji można zidentyfikować w grupie studentów (90,63% wskazań). W grupie uczniów odsetek takich odpowiedzi kształtuje się na poziomie 51,52%.
- Egzamin, który odbywał się w ramach procesu rejestracji, został uznany w większości przypadków za łatwy (58,21% wskazań), chociaż nikt z badanych nie wskazał opcji „bardzo łatwy”, a odpowiedź przeciwną („bardzo trudny”) wybrało 7,46% badanych. Dla 34,33% ankietowanych egzamin był trudny. Ocena stopnia trudności egzaminu w postaci oceny średniej wskazuje, iż spośród wyróżnionych grup egzamin był najłatwiejszy zdaniem kobiet (2,59) oraz uczniów (2,55).
- Znacząca większość respondentów (89,55%) zgadza się z tezą, iż symulację powinny poprzedzać zajęcia fazy edukacyjnej, w grupie kobiet brak wręcz wskazań przeciwstawnych, odsetek podobnych wskazań jest bardzo wysoki w grupie studentów (94,12% badanych).
- Respondenci oceniający witrynę internetową „Młodego Inwestora” (w skali od 0 do 10) najczęściej wybierali wartości: „7” i „8”. Nikt z badanych nie wybrał opcji „0”, „1”, „2”. Średnia ocena, obliczona na podstawie wskazań wszystkich ankietowanych, kształtowała się na poziomie 6,39 pkt. Lepiej stronę www oceniają kobiety i uczniowie (w porównaniu do średnich ocen przedstawicieli grup przeciwstawnych).
- Większość badanych (79,69%) twierdzi, iż strona www dostarczyła im informacji niezbędnych do zrozumienia zasad konkursu.
- Prawie połowa ankietowanych (49,25%) przygotowując się do egzaminu, korzystała z wiedzy zawartej w publikacji internetowej „Rynek kapitałowy - co inwestor wiedzieć powinien?”. Największy odsetek wskazań powyższej opcji (58,82%) zanotowano w grupie studentów.